

Številka 544-54/2024-2560-12

NAVODILA UPRAVIČENCEM

za izvajanje projektov Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021-2027 v Sloveniji (v nadaljnjem besedilu: PEKP 2021-2027)

Prednostna naloga 3 (PN3): Zelena preobrazba za podnebno nevtralnost

Specifični cilj RSO2.7 (SC RSO 2.7): Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zelene infrastrukture, tudi v mestnem okolju, in zmanjšanje vseh oblik onesnaževanja
Ukrepi za izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti v omrežju Natura 2000 in na drugih prednostnih območjih varstva narave

KAZALO

UVOD	3
1. Izvleček Meril za izbor operacij v okviru PEKP 2021-2027, verzija 1.2, februar 2024	5
2. Izvleček iz Programa upravljanja Nature 2000 za obdobje 2023-2028 (v nadaljnjem besedilu: PUN)	6
OSNOVNE USMERITVE	7
1. Partnerstvo in sredstva	7
2. Kazalnik učinka (RC037).....	7
3. Državne pomoči	8
4. Upravičenost aktivnosti in stroškov	8
a) Pridobivanje zemljišč	9
b) Storitve	10
c) Stroški uporabe osnovnih sredstev	10
d) Davek na dodano vrednost.....	10
e) Stroški plač	11
f) Službene poti.....	11
g) Posredni stroški	12
h) Zagotavljanje trajnosti.....	12
5. Interpretacija vsebin operacije in Nature 2000	12
6. Načelo, da se ne škoduje bistveno (DNSH – do not significant harm).....	13
7. Krepitev podnebne odpornosti (climate proofing)	16
8. Informiranje in komuniciranje	17
9. Priprava vloge	17
10. Izvajanje operacije in poročanje	19
11. Poročanje o izvajanju operacije.....	20
12. Zaključevanje operacij	21
13. Hramba dokumentacije in revizijska sled	21

UVOD

Vse dokumente, ki so podlaga za izvajanje PEKP 2021-2027, najdete na spletni strani <https://evropejskasedstva.si/evropska-kohezijska-politika/>.

Skladno z PEKP 2021-2027 so vlaganja osredotočena na ukrepe za izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti v omrežju Natura 2000 in na drugih prednostnih območjih varstva narave. Z naložbami bomo podprli naslednje aktivnosti:

- a. izboljšanje stanja ohranjenosti habitatov vrst in habitatnih tipov Natura 2000 območij, ki niso v ugodnem stanju ohranjenosti. Zaradi fragmentiranosti habitatov bo treba izvesti ukrepe tudi na kritičnih točkah izven območij Natura 2000 z namenom izboljšanja ekološke povezanosti in zagotovitve delujoče zelene infrastrukture. Prioritetna območja, vrste in habitatni tipi ter okvirni ukrepi so opredeljeni v vladnem Programu upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2023-2028 (Priloga C). Nadaljevali bomo s podporo aktivnostim iz finančne perspektive 2014-2020 in dopolnjevali vsa druga prizadevanja za zaustavitev trenda upadanja biotske raznovrstnosti. Naložbena sredstva bodo zato namenjena zlasti naslednjim konkretnim ukrepom na terenu:
 - obnovi in izboljšanju ekosistemov,
 - aktivnostim za izboljšanje ekološke povezanosti,
 - obvladovanju invazivnih tujerodnih vrst,
 - sanaciji neustreznih ureditev ter odpravi škodljivih posledic neustreznega odvajanja odpadne vode;
- b. zagotovitev kakovostne interpretacije na delih narave, ki so urejeni za obiskovanje z namenom ozaveščanja javnosti (projekti Ministrstva za kulturo)
- c. izboljšanje stanja naravnih vrednot, ki so zaradi povečanega obiska in interesa preobremenjene. Izvedli bomo zlasti naslednje konkretne ukrepe na terenu:
 - ureditev infrastrukture za nadzor, usmerjanje obiska in omejevanje rabe delov narave,
 - izboljšanja ureditve splošne in posebne rabe naravnih vrednot za neškodljivo obiskovanje in ogledovanje oz. fizična zaščita naravnih vrednot.

Ciljne skupine:

upravljalci zavarovanih območij in območij Natura 2000, javni zavodi, lokalne skupnosti, podjetja, kmetijska gospodarstva, nevladne organizacije, ministrstva, regionalne razvojne agencije, prebivalci, uporabniki zelenih in revitaliziranih površin, nosilci kmetijskih gospodarstev.

Upravičenci:

Agencija RS za okolje, upravljalci zavarovanih območij in območij Natura 2000, javni zavodi, lokalne skupnosti, podjetja, nevladne organizacije, ministrstva in regionalne razvojne agencije.

Kazalniki učinka

Regija	Kazalnik	Merska enota	Cilj
V – manj razvita	RC037 - Površina območij Natura 2000, na katerih se	ha	700

regija	izvajajo zaščitni in sanacijski ukrep		
Z – bolj razvita regija	RC037 - Površina območij Natura 2000, na katerih se izvajajo zaščitni in sanacijski ukrep	ha	800

Kazalniki rezultata *

Regija	Kazalnik	Merska enota	Izhodiščna vrednost (2021)	Cilj (2029)	Vir podatkov
V – manj razvita regija	Programsko specifični kazalnik 3 Vsaj 50% ciljnim vrstam in habitatnim tipom s seznama prednostnih projektov (in 75% iz posameznega projekta), določenih v Programu upravljanja območij Natura 2000 se mora izboljšati stanje ohranjenosti	Skupno število »enot« v slabem stanju	180	90	Standardni obrazec Natura 2000; Program upravljanja z območji Nature 2000 za obdobje 2023- 2028 (PUN)
Z – bolj razvita regija	Programsko specifični kazalnik 3 Vsaj 50% ciljnim vrstam in habitatnim tipom s seznama prednostnih projektov (in 75% iz posameznega projekta), določenih v Programu upravljanja območij Natura 2000 se mora izboljšati stanje ohranjenosti	Skupno število »enot« v slabem stanju	100	50	Standardni obrazec Natura 2000; Program upravljanja z območji Nature 2000 za obdobje 2023-2028 (PUN)

* Oceno smo določili glede na vsebino standardnega obrazca Natura 2000 (SDF) v izhodiščnem letu. Gre za oceno števila »enot« s prednostnega seznama, izhajajoč iz Programa upravljanja z območji Nature 2000 (PUN 2023-28). Kazalnik rezultata predstavlja skupno število »enot«. **Ena enota je ena vrsta oz. habitatni tip na posameznem Natura 2000 območju iz prednostnega seznama.** Posamezne vrste in habitatni tipi so lahko štete večkrat, ker se pojavljajo v več Natura 2000 območjih tako v Z kot v V regiji in imajo lahko v eni regiji več različnih ocen ohranjenosti - v enem območju Natura 2000 dobro, v drugem (ki je lahko tudi v drugi statistični regiji) pa slabo.

Višina sredstev

Regija	Finančna vrednost v EUR	
	EU	Slovenska udeležba
V – manj razvita regija	25.391.699,00	4.480.888,07
Z – bolj razvita regija	14.049.602,00	21.074.403,00

1. Izvleček Meril za izbor operacij v okviru PEKP 2021-2027, verzija 1.2, februar 2024

Ugotavljanje upravičenosti

Izpolnjeni morajo biti naslednji pogoji za ugotavljanje upravičenosti:

- prijava in izvedba operacije je predvidena v partnerstvu, obvezen član partnerstva mora biti upravljalec območja Natura,
- operacija mora biti s seznama prednostnih projektov iz Programa upravljanja območij NATURA 2000 za obdobje 2023-2028,
- operacija mora biti namenjena izboljšanju stanja ohranjenosti vrst in/ali habitatnih tipov na terenu in sicer skupaj na najmanj 100 ha, izjemoma manj v primeru operacij, kjer to iz utemeljenih razlogov ni mogoče (npr. na vodotokih),
- interpretacija ohranjenosti biotske raznovrstnosti in varstva kulturne dediščine je lahko zgolj nadgradnja že izvedenih aktivnosti izboljšanja stanja vrst in/ali habitatnih tipov ohranjenosti na terenu (na minimalno 100 ha, z izjemo operacij, kjer to iz utemeljenih razlogov ni mogoče).

Merila za ocenjevanje

Ob upoštevanju predmeta načina izbora operacij se zagotovi zastopanost ustreznih posameznih meril za ocenjevanje:

- prispevek k izboljšanju stanja ohranjenosti večjega števila vrst in habitatnih tipov v neugodnem stanju ohranjenosti in endemičnih vrst,
- prispevek k izboljšanju stanja vrst ali habitatnih tipov na večji površini,
- sinergijski učinek za področja ohranjanje narave, ohranjanja kulturne dediščine in javnega dostopa (npr. interpretacija pomena sočasnega ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva kulturne dediščine),
- na morebitno odkupljenih naravovarstveno vrednih zemljiščih vzpostavitev primerne upravljanja, ki ustreza doseganju namena – varstvu narave in ohranjanju biodiverzitete,
- v primerih zagotavljanja prostorov za interpretacijo varstva biotske raznovrstnosti ima prednost obnova obstoječih objektov, še posebej objektov kulturne dediščine, pred novogradnjo,
- izvajanje na zavarovanih območjih, ki jih je zavarovala država, ob posebnem upoštevanju 10. in 11. člena Zakona o Triglavskem narodnem parku,
- namenjanje sredstev obnovi obstoječe javne infrastrukture za obisk območij varstva narave (v primeru novih posegov, bodo ti umeščeni izven pomembnejših oziroma ključnih delov habitatov in bodo, kjer je relevantno, zagotavljali preusmeritev obiskovalcev izven pomembnejših oziroma ključnih delov),
- prednostno se javne infrastrukture v varovanih območjih ne bo osvetljevalo, v nasprotnem primeru bodo uporabljeni viri, ki ne vplivajo negativno na zdravje ljudi ali na biotsko pestrost in bodo uporabljeni na način, da bo minimalizirano svetlobno onesnaževanje,
- prispevek k družbeni spremembi ter k dvigu družbene ozaveščenosti.

2. Izvleček iz Programa upravljanja Nature 2000 za obdobje 2023-2028 (v nadaljnjem besedilu: PUN)

Kriteriji za določitev vrst in habitatnih tipov za prednostne projekte sledijo ciljem na globalni in evropski ravni, da je potrebno izboljšati stanje najbolj ogroženih vrst. Zato je temelj kriterijev osredotočanje na vrste in habitatne tipe v slabem stanju. Evropska komisija usmerja države članice v zavezo, da izboljšajo stanje ohranjenosti do leta 2030 za 30 % vrst in habitatnih tipov v slabem stanju.

PEKP 2021-2027 v Sloveniji zavezuje prijavitelje projektov, da se mora vsaj 75 % ciljnim vrstam in habitatnim tipom iz posameznega projekta, ki bodo na seznamu prednostnih projektov, izboljšati stanje. To naj bi vodilo v skupno izboljšanje stanja ohranjenosti vsaj 50 % ciljnih vrst in habitatnih tipov, ki bodo predmet vseh projektov, na območju Slovenije. Prijavitelji bodo obvezani izboljšati stanje ohranjenosti vrstam in habitatnim tipom na tem seznamu, zato morata zanje obstajati potreba in možnost izboljšanja stanja v tem programskem obdobju. Seznam prednostnih projektov s seznamom vrst in habitatnih tipov in območij Nature 2000 (Priloga C) tako vključuje kratek seznam vrst in habitatnih tipov, ki so v slabem stanju in zanje obstajata potreba in potencial po izboljšanju na konkretnem območju.

V izvedbo prednostnih projektov PEKP bo možno poleg vrst in habitatnih tipov s seznama iz Priloge C dodatno vključevati tudi druge vrste in habitatne tipe, ki niso v ugodnem stanju ohranjenosti (pri pticah, ki nimajo obeh trendov stabilnih ali naraščajočih), in sicer 25 % vključenih vrst ali habitatnih tipov. Priloga C določa tudi prednostne projekte za izvajanje PEKP 2021-2027 na drugih prednostnih območjih varstva narave za izboljšanje stanja naravnih vrednot, ki so zaradi povečanega obiska in interesa preobremenjene.

Pri pripravi projektne naloge je potrebno upoštevati prilogo B Programa upravljanja Nature 2000, v kateri so navedeni varstveni ukrepi in podrobnejše usmeritve za izboljšanje stanja vrst in habitatnih tipov.

OSNOVNE USMERITVE

1. Partnerstvo in sredstva

V Merilih za izbor operacij je izvedba operacij predvidena v partnerstvu, kjer mora biti obvezen član partnerstva upravljavec območja Natura 2000. Za upravljavca območja Natura 2000 se štejejo tiste institucije, ki imajo na Natura območjih pristojnost izvajati ukrepe varstva v skladu s predpisi s področja ohranjanja narave (117. člen Zakona o ohranjanju narave oz. za posamezna zavarovana območja ustrezne uredbe). V operacijo mora biti vključen upravljavec območja, ki je predmet operacije.

Pri oblikovanju partnerstva je potrebno upoštevati tako ustreznost partnerjev (glede na vsebino aktivnosti) kot tudi učinkovitost koordinacije in upravljanja operacije, zato priporočamo manjše število partnerjev.

Faznost operacij ni predvidena.

Višina upravičenih stroškov se bo usklajevala na ravni posamezne operacije z vidika prispevka operacije k doseganju specifičnega cilja ter kazalnika rezultata in kazalnika učinka ter realne ocene potrebnih stroškov. Pri dodelitvi sredstev se upošteva tudi razdelitev sredstev med Vzhodno in Zahodno kohezijsko regijo.

V operacijo se lahko vključi druge vire financiranja (npr. občina, ki je partner, sama financira stroške dela, iz sredstev operacije pa uveljavlja zgolj investicijske stroške), vendar mora biti to nedvoumno prikazano. Dvojno financiranje računov ali drugih enakovrednih knjigovodskih listin, katerih izdatki so že bili povrnjeni iz kateregakoli drugega vira, ni dovoljeno. Upravičenec s podpisom pogodbe o sofinanciranju oz. sporazuma (za neposredne proračunske uporabnike) zagotovi, da za operacijo ni pridobil sredstev iz drugih virov. Vsako namerno dvojno financiranje se bo obravnavalo kot goljufija.

2. Kazalnik učinka (RC037)

Kazalnik je v Metodološkem listu določen kot površina območij Natura 2000, na katerih se izvajajo zaščitni in sanacijski ukrepi. S kazalnikom učinka merimo površine, na katerih bodo izvedeni ukrepi za izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti v omrežju Natura 2000. Gre za površine habitatov, ki so podprti (npr. odkupljeni in vzpostavljen ustrezen način rabe ali zakupljeni in pogodbeno zagotovljen ustrezen način rabe ali zemljišča v javni rabi predana v upravljanje, skozi katerega se dosega ustrezen način rabe) za doseganje boljšega stanja ohranjenosti vrst in habitatnih tipov v slabem stanju ohranjenosti. Za lažje izvajanje je bil kazalnik razdeljen v površine, ki se jih izboljšuje in površine, ki se jih obnovi. Dodana je bila še možnost vključitve površin, ki se jih vzdržuje v ugodnem stanju ohranjenosti, vendar te površine ne štejejo h kazalniku.

Za **obnovljene habitate** se šteje površine, na katerih pred pričetkom operacije ni bilo abiotskih in drugih ključnih pogojev, ki so potrebni za zagotavljanje ugodnega stanja ohranjenosti ciljnega habitata vrste ali habitatnega tipa (HT) za katerega se habitat vzpostavlja (npr. za ciljni travniški HT je bila površina pred pričetkom obnove zaraščena

ali je imela bistveno previsoko vsebnost hranil in je bila letno 3-4x košena). V operaciji so načrtovane aktivnosti za vzpostavitev abiotskih in drugih ključnih pogojev, ki so potrebni za zagotavljanje ugodnega stanja ohranjenosti ciljnega habitata vrste ali HT za katerega se habitat vzpostavlja. V takih primerih se lahko v kazalnik šteje celotna površina, ki je predmet zagotovitve ustreznih pogojev. V nekaterih primerih zagotavljanja ugodnega stanja živalskih vrst v habitatu manjka ključna struktura. Z vzpostavitvijo ključne strukture se zagotovi ugodno stanje te vrste, ki pa se pojavlja na površini habitata, večji od obnovljene strukture (primer obnove mlake za velikega pupka ali hribskega urha). V takem primeru lahko šteje v obnovljeno površino habitata površina, ki je večja od površine obnovljene strukture. V operaciji mora biti predstavljen pretvornik za to površino, ki izhaja iz življenjskih navad vrste, ki je ciljna (npr. obnovljena mlaka bo omogočala uspešno razmnoževanje hribskih urhov v radiju 400 m od mlake (predpostavka je, da je v vsem tem radiju travniški ali gozdni habitat) in površina obnovljenega habitata znaša 400m x 3,14²). V tem primeru mora biti izpolnjen tudi pogoj, da na tej površini ni prisotnih drugih ključnih groženj za to vrsto (ali so bile v projektu obnove odstranjene), drugače je treba površino zmanjšati za površino še vedno neustreznega habitata.

Za **izboljšane habitate** se šteje površine, na katerih so pred pričetkom operacije obstajali nekateri abiotski in drugi ključni pogoji, ki so potrebni za zagotavljanje ugodnega stanja ohranjenosti ciljnega habitata vrste ali HT za katerega se habitat vzpostavlja, vendar pa je prisotna grožnja, ki preprečuje doseganje ugodnega stanja ohranjenosti (npr. za ciljni travniški HT je imela površina pred pričetkom obnove okvirno ustrezno nizko vsebnost hranil, vendar pa so na njej prisotne invazivne tujerodne vrste). V operaciji so načrtovane aktivnosti za odstranitev te grožnje. Pri določitvi kazalnika za površine, ki so bile izboljšane, se upošteva enake kriterije kot pri obnovi habitatov.

3. Državne pomoči

Mnenje Ministrstva za finance glede državnih pomoči oz. pomoči »de minimis« bo na podlagi podatkov, ki jih bodo podali upravičenci, pridobilo Posredniško telo na Ministrstvu za naravne vire in prostor (v nadaljnjem besedilu: PT), kot to predvidevajo Navodila Organa upravljanja za načrtovanje, odločanje o podpori, spremljanje in poročanje o izvajanju evropske kohezijske politike v programskem obdobju 2021-2027.

4. Upravičenost aktivnosti in stroškov

Upravičenost stroškov se določi na podlagi Navodil Organa upravljanja o upravičenih stroških za sredstva evropske kohezijske politike v programskem obdobju 2021-2027 (veljavna verzija dostopna na spletni strani https://evropskasredstva.si/app/uploads/2023/10/NUS_2021-2027_verzija_1-1.pdf) ter usmeritev PT.

Strošek priprave vloge in investicijske dokumentacije ni upravičen strošek.

Upravičeni stroški se financirajo 100 %, vendar največ do vrednosti, navedeni v odločitvi o podpori Organa upravljanja.

Večina stroškov mora biti usmerjena v neposredne naravovarstvene aktivnosti na terenu. Med neposredne naravovarstvene aktivnosti sodijo tiste, ki neposredno prispevajo k doseganju kazalnika učinka in so v Prilogi B PUN v stolpcu »skupina ukrepov« navedene v kategoriji »ukrepi na terenu«. Ob ustrezni utemeljitvi se lahko med neposredne aktivnosti štejejo tudi nekateri ukrepi v Prilogi B PUN iz stolpca »skupina ukrepov« v kategoriji »vzporedni ukrepi« in aktivnosti, nujno potrebne za izvedbo odkupov ali sklenitev pogodbenega varstva ali skrbništva. Popisi oz. monitoringi, študije, analize, ipd sem ne sodijo. Pri pripravi operacije je potrebno izhajati iz obstoječih podatkov. V primeru utemeljene potrebe za popis stanja za fokusiranje neposrednih aktivnosti, popis umestite med posredne aktivnosti.

Neposredne naravovarstvene aktivnosti morajo predstavljati minimalno 50% vrednosti operacij, ostalo so posredne aktivnosti, h katerim štejemo npr. interpretacijo, aplikativne študije za namen operacije, projektno dokumentacijo za gradnjo, aktivnosti za zagotavljanje trajnosti, popise stanja za spremljanje uspešnosti izvedenih aktivnosti. V posrednih aktivnostih lahko stroški interpretacije znašajo maksimalno 30% vrednosti operacije. Stroški dela ne smejo biti višji od 30% vrednosti operacije.

a) Pridobivanje zemljišč

Pri odkupu zemljišč oz. sklepanju pogodbenega varstva ali skrbništva je potrebno še posebej skrbno preveriti morebitno dvojno financiranje, povezano s programom Skupne kmetijske politike. Zato bomo seznam zemljišč, na katerih se bodo izvajale operacije, posredovali na Agencijo za kmetijske trge in razvoj podeželja, in tako preverjali morebiten vpis GERK-ov in KOPOP ukrepov na njih. Upravičenec je dolžan seznam parcel posredovati PT pred sklepanjem pogodb.

Višina nadomestila za pogodbeno varstvo ali skrbništvo mora biti usklajena z ukrepi kmetijske politike.

Zemljišč v državni lasti praviloma ni upravičeno najemati v naravovarstvene namene. To bi namreč pomenilo, da Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Sklad) iz javnih sredstev plačujemo zagotavljanje javnega naravovarstvenega vidika, kar bi na podlagi ciljev upravljanja državnih zemljišč že moral izvajati. Potrebno je poiskati druge načine, kako Sklad spodbuditi, da bo raba zemljišč v državni lasti takšna, da bo prispevala k naravovarstvenim ciljem. Kjer so površine Sklada že oddane najemnikom, je možno z najemniki skleniti pogodbe o skrbništvu. Izjemoma je možen najem od Sklada, kadar gre za površine, ki so zelo pomembne za doseganje ciljev in so sedaj neoddane (torej ni mogoče skleniti pogodb o skrbništvu z najemnikom). Smiselni bi bil tudi dogovor za prenos upravljanja zemljišč na upravljavca zavarovanega območja.

Na podlagi mnenja Ministrstva za finance¹ se štejejo pogodbe o varstvu oz. skrbništvu za subvencije. V kolikor so te namenjene kritju (dela) stroškov, ki jih prejemnik ima z izvedbo dogovorjenih aktivnosti in te aktivnosti niso del ekonomske dejavnosti prejemnika, je za te subvencije mogoča oprostitvev plačila dohodnine na podlagi 2. točke 20. člena ZDoh-2. Kadar ozko opredeljeni naravovarstveni ukrepi predstavljajo aktivnosti, ki same po sebi niso del kmetijske dejavnosti, je mogoče subvencije, ki so

¹ Dopis MF št. 007-268/2018/2 z dne 9.4.2018, poslan MOP

namenjene izključno pokritju takih stroškov (seveda morajo biti plačila v neposredni soodvisnosti z dejansko višino stroškov), šteti za subvencije, ki niso povezane s kmetijsko dejavnostjo in jih je mogoče na podlagi prej navedene pravne podlage oprostiti dohodnine. V kolikor pa imajo take subvencije naravo nadomestitve izpada dohodka, jih je treba šteti kot subvencije, prejete v zvezi z doseganjem dohodka iz opravljanja dejavnosti, v primeru kmetijske dejavnosti, torej v zvezi z doseganjem dohodka iz osnovne kmetijske ali osnovne gozdarske dejavnosti, jih glede na navedene pravne podlage ni mogoče oprostiti plačila dohodnine. Akontacija dohodnine je v tem primeru upravičen strošek.

V drugem mnenju² Ministrstvo za finance navaja, da je davčna obravnava izplačil za namene varstva vrst in habitatnih tipov, ki so varovani na območju Natura 2000, odvisna od prejemnika dohodka in njegove dejavnosti. Če je prejemnik sredstev fizična oseba, ki opravlja osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost in so dohodki iz tega naslova obdavčeni na podlagi katastrskega dohodka kmetijskih in gozdnih zemljišč, so navedena sredstva oproščena plačila dohodnine v skladu s 4. alinejo drugega odstavka 26. člena Zakona o dohodnini ZDoh-2. V tem primeru je izplačevalec dolžan v skladu s Pravilnikom o dostavi podatkov za odmero dohodnine do 31. januarja tekočega leta za preteklo leto poročati davčnemu organu.

Podrobnejše informacije glede obdavčitve dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti najdete na spletni strani FURS, in sicer:

http://www.fu.gov.si/davki_in_druge_dajatve/podrocja/dohodnina/dohodnina_dohodek_i_z_osnovne_kmetijske_in_osnovne_gozdarske_dejavnosti/

b) Storitve

Plačila za izvedbo storitev so možna zgolj za storitve, izvedene v času trajanja operacije.

c) Stroški uporabe osnovnih sredstev

Pri opremi z amortizacijsko dobo, daljšo od trajanja operacije, se kot upravičen strošek priznava strošek amortizacije. Nakup vozil je upravičen le, v kolikor je neposredno povezan s cilji operacije in je nakup bolj racionalen od najema vozila. V tem primeru mora upravičenec predložiti dokumentacijo, ki to izkazuje.

d) Davek na dodano vrednost

Davek na dodano vrednost (DDV) je lahko upravičen strošek za operacije, katerih skupni stroški skupaj z DDV znašajo manj kot 5 mio EUR. Za operacije, katerih skupni stroški skupaj z DDV presegajo 5 mio EUR, se DDV lahko vključi v finančni načrt kot upravičen strošek le za tisti del DDV, do katerega upravičenec nima pravice do odbitka DDV. V tem primeru upravičenec predloži izpis, ki ga pridobi preko elektronske povezave FURS. Če sredstva kohezijske politike za upravičenca predstavljajo državno pomoč, DDV ni upravičen strošek. Podrobnejše usmeritve najdete v Navodilih OU o upravičenih stroških.

² Dopis MF št. 0920-515/2018-2 z dne 25.1.2018, poslan DOPPS

e) Stroški plač

Strošek plač se lahko uveljavlja kot ena izmed naštetih možnosti (1. odstavek 53. člena Uredbe (EU) 2021/1060):

1. strošek na enoto, kjer PT izračuna vrednost enote na podlagi razpoložljivosti podatkov:
 - primerljivih operacij PN 6.2 iz OP EKP 2014-2020,
 - Statističnega urada RS,
 - načrtovanih bruto stroškov za zaposlene v projektni nalogi,
 - dejanskih stroškov zaposlenih na operaciji,in ki morajo biti v nadaljevanju računovodsko preverljivi.

Strošek na enoto se bo posodabljal enkrat letno (upoštevanje spremembe pri višini regresa, malice oz. spremembe kolektivne pogodbe, ipd.) oziroma skladno z navodili Organa upravljanja (v nadaljnjem besedilu: OU).

Kot dokazilo o upravičenosti stroškov za opravljeno delo je v primeru stroška na enoto potrebno priložiti mesečno poročilo v skladu s Prilogo 3 teh navodil, kjer je potrebno poročati po urah (upravičene so le učinkovite ure, poleg tega pa mora biti iz poročila razviden celoten delovni čas zaposlenega na mesec, vključno z odsotnostmi).

2. pavšalna stopnja v višini do 20% stroškov operacije.
3. obračun na podlagi dejansko opravljenega dela in dejanskih stroškov. Ta način se obvezno uporablja pri neposrednem proračunskem uporabniku (v nadaljnjem besedilu: NPU).

Kadar NPU pri operacijah nastopa v vlogi upravičenca, lahko od stroškov plač, ki so neposredno povezani z izvajanjem operacije, uveljavlja (sorazmerne) stroške plač za zaposlene, ki opravljajo dela in naloge, povezane z vodenjem in administracijo operacij, vendar največ do višine 3% celotnih upravičenih stroškov operacije.

Način uveljavljanja stroška plač mora biti enak za vse upravičence, projektne partnerje, na operaciji. Izjema je v primeru, da je eden izmed partnerjev NPU (obvezno obračun po dejanskih stroških), kjer ostali upravičenci vseeno lahko uporabijo poenostavljeno obliko stroška.

f) Službene poti

Strošek službenih poti se bo obračunaval po dejanskih stroških (dnevnic, kilometrina, morebitna parkirna...). Strošek službenih poti za upravičenca, ki je v okviru operacije kupil osebni avtomobil, ni upravičen strošek. Izjema so eventualno izplačane dnevnice.

g) Posredni stroški

Za kritje posrednih stroškov se uporabi pavšalna stopnja v višini do 15 % upravičenih neposrednih stroškov osebja. V okviru posrednih stroškov so zajeti tudi stroški pogostitev na projektnih dogodkih, zaščitnih oblačil in opreme (do vrednosti 1.000 EUR/kos), goriva za službena vozila, zavarovanja in vzdrževanja, pisarniškega materiala, telefona, drobní inventar (npr. lopate in drugo delovno orodje), skladno s slovenskimi računovodskimi standardi. Upravičenec naj natančno navede, katere vrste stroškov bo iz tega vira financiral.

V primerih, ko je upravičenec neposredni proračunski uporabnik (NPU), financiranje posrednih stroškov ni dovoljeno.

h) Zagotavljanje trajnosti

Upravičenec je dolžan zagotavljati trajnost izvedenih ukrepov vsaj še 5 let od končnega plačila upravičencu. 65. člen Uredbe o določitvi skupnih določb evropskih skladov 2021/1060 namreč v prvem odstavku določa naslednje:

»Država članica prispevek iz skladov, namenjen operaciji, v katero je zajeta naložba v infrastrukturo ali produktivna naložba, povrne, če v petih letih od končnega plačila upravičencu ali, kadar je ustrezno, v času, določenem v pravilih o državni pomoči, za operacijo nastopi karkoli od naslednjega:

(a) prenehanje ali preselitev proizvodne dejavnosti iz regije na ravni NUTS 2, v kateri je prejela podporo;

(b) sprememba lastništva infrastrukturnega objekta, ki daje podjetju ali javnemu telesu neupravičeno prednost, ali

(c) bistvena sprememba, ki vpliva na njen značaj, cilje ali pogoje izvajanja, zaradi česar bi se razvrednotili njeni prvotni«

Z vidika trajnosti operacije je smiselno, da se sklepajo pogodbe o skrbništvu oz. pogodbenem varstvu tudi za obdobje po času upravičenosti operacije, ob tem pa je potrebno natančno navesti finančne vire za obdobje po zaključku operacije.

5. Interpretacija vsebin operacije in Nature 2000

V okviru posrednih aktivnosti lahko stroški interpretacije predstavljajo največ 30% vrednosti operacije. V projektni nalogi je potrebno navesti, kako aktivnosti interpretacije dopolnjujejo neposredne aktivnosti v operaciji v smislu prispevka k specifičnemu cilju ter kazalnikom specifičnega cilja. Natančno je potrebno navesti vsebino in obseg interpretacije.

Bistvo informacijskih točk, informacijskih centrov in učnih poti mora biti, da se njeni obiskovalci seznaniijo z učinki neposrednih aktivnosti operacije. Učne poti so lahko narejene za usmerjanje obiska ali za interpretacijo vsebin operacije. Interpretacija lahko zajema tudi predstavitev omrežja Natura 2000, le izjemoma v manjši meri širše vsebine, ki pa morajo biti utemeljene. Interpretacija mora biti pripravljena na način, da omogoča

dostop do vsebin tudi invalidom in spoštuje horizontalna načela Listine EU o človekovih pravicah in Konvencije ZN glede pravic invalidov.

Letaki, brošure, filmi naj bodo javno dostopni na spletni strani operacije in upravičenca, njihov namen pa ustrezno utemeljen.

Razni drobni promocijski material (koledarji, majice, kape, vrečke, svinčniki, ipd.) je dopusten le v minimalnih količinah. Njegov namen in cilj mora biti natančno utemeljen.

6. Načelo, da se ne škoduje bistveno (DNSH – do not significant harm)

Operacije, financirane iz evropskih skladov, morajo skladno z Uredbo (EU) 2021/1060 spoštovati podnebne in okoljske standarde EU ter ne smejo bistveno škodovati okoljskim ciljem v smislu 17. člena Uredbe (EU) 2020/852. V ta namen je OU pripravil Smernice za uporabo načela, da se ne škoduje bistveno pri izvajanju PEKP 2021-2027 v Sloveniji (Smernice OU za DNSH)

(https://evropskasredstva.si/app/uploads/2024/07/Smernice_DNSH_junij2024_verzija2_0.pdf).

Ob vlogi je potrebno predložiti dokument o presoji skladnosti z načelom, da se ne škoduje bistveno. Pri pripravi dokumenta si lahko upravičenci pomagajo z vzorcem, ki bil pripravljen na PT (Priloga 5 teh navodil), lahko pa pripravijo svojega. Poleg dokumenta je potrebno predložiti tudi dokazila, na katera se v dokumentu sklicuje (npr. mnenja mnenjedajalcev, gradbeno dovoljenje, soglasja, dovoljenja, projektno dokumentacijo, elaborate, ipd.).

Metodologija za izdelavo dokumenta DNSH:

Presoja skladnosti operacije z načelom, da se ne škoduje bistveno, bo potekala skladno s Tehničnimi smernicami za uporabo načela, da se ne škoduje bistveno³ in Smernicami organa upravljanja za uporabo »načela, da se ne škoduje bistveno« pri izvajanju PEKP 2021-2027, verzija 2.0, junij 2024 (v nadaljnjem besedilu: Smernice OU za DNSH).

Spoštovanje načela, da se ne škoduje bistveno, je zagotovljeno, če operacija ne škoduje bistveno nobenemu od šestih okoljskih ciljev, opredeljenih v 6. členu Uredbe o taksonomiji. Bistveno škodo šestim okoljskim ciljem opredeljuje 17. člen te uredbe:

- za dejavnost se šteje, da bistveno škoduje blažitvi podnebnih sprememb, kadar privede do znatnih emisij toplogrednih plinov;
- za dejavnost se šteje, da bistveno škoduje prilagajanju podnebnim spremembam, kadar privede do povečanega škodljivega vpliva na sedanje podnebje in pričakovano prihodnje podnebje, na dejavnost samo ali na ljudi, naravo ali sredstva;
- za dejavnost se šteje, da bistveno škoduje trajnostni rabi in varstvu vodnih in morskih virov, kadar škoduje dobremu stanju ali dobremu ekološkemu potencialu vodnih

³ Obvestilo Komisije Tehnične smernice za uporabo »načela, da se ne škoduje bistveno« v skladu z uredbo o vzpostavitvi mehanizma za okrevanje in odpornost 2021/C 58/01.

teles, vključno s površinskimi in podzemnimi vodami, ali dobremu okoljskemu stanju morskih voda;

- za dejavnost se šteje, da bistveno škoduje krožnemu gospodarstvu (vključno s preprečevanjem odpadkov in recikliranjem), kadar privede do znatne neučinkovitosti pri uporabi materialov ali neposredne ali posredne rabe naravnih virov ali do znatnega povečanja nastajanja, sežiganja ali odlaganja odpadkov ali kadar lahko dolgoročno odlaganje odpadkov bistveno in dolgoročno škoduje okolju;
- za dejavnost se šteje, da bistveno škoduje preprečevanju in nadzorovanju onesnaževanja, kadar privede do znatnega povečanja emisij onesnaževal v zrak, vodo ali zemljo;
- za dejavnost se šteje, da bistveno škoduje varstvu in obnovi biotske raznovrstnosti in ekosistemov, kadar je bistveno škodljiva za dobro stanje in odpornost ekosistemov ali škodljiva za stanje ohranjenosti habitatov in vrst, vključno s tistimi, ki so v interesu Unije.

Pri ocenjevanju gospodarske dejavnosti se upoštevata tako okoljski vpliv same dejavnosti kot okoljski vpliv proizvodov in storitev, ki jih ta dejavnost zagotavlja, v njihovem celotnem življenjskem ciklu, pri čemer se zlasti upošteva proizvodnja, uporaba in konec življenjske dobe teh proizvodov in storitev.

Pri izvedbi presoje bo uporabljen kontrolni seznam iz Smernic OU za DNSH v dveh delih (1 del – izbira ciljev, za katere je potrebna vsebinska presoja, 2 del – vsebinska ocena skladnosti z načelom DNSH za predhodno izbrane cilje).

Prvi del kontrolnega seznama predstavlja opredelitev, za katere od šestih okoljskih ciljev je potrebna vsebinska ocena skladnosti ukrepa z načelom, da se ne škoduje bistveno. Pregled bo olajšal analizo, saj razlikuje med okoljskimi cilji, za katere bo za oceno skladnosti z načelom, da se ne škoduje bistveno, potrebna vsebinska ocena, in tistimi, za katere lahko zadostuje poenostavljen pristop. V kontrolnem seznamu za prvi del se za posamezen okoljski cilj navede, ali je zanj potrebna vsebinska ocena (odgovor Da) ali vsebinska ocena ni potrebna (odgovor Ne). Smernice OU za DNSH tudi navajajo ukrepe, za katere bo verjetno potrebna vsebinska presoja skladnosti za vsaj nekatere okoljske cilje (npr. prenova stavb).

Če je izbran odgovor v prvem delu kontrolnega seznama pri posameznem okoljskem cilju „ne“, je treba (v desnem stolpcu) na kratko utemeljiti, zakaj za posamezni okoljski cilj ni potrebna vsebinska ocena skladnosti ukrepa z načelom, da se ne škoduje bistveno. V skladu s Tehničnimi smernicami Evropske komisije se za ukrepe, ki nimajo predvidljivega vpliva na vse ali nekatere od šestih okoljskih ciljev oziroma je ta vpliv nepomemben, lahko uporabi poenostavljena ocena. Pri PEKP 2021-2027 se poenostavljena ocena lahko uporablja, če je izpolnjen vsaj eden od naslednjih kriterijev:

- ukrep zaradi svoje narave nima predvidljivega vpliva na vse od šestih okoljskih ciljev oziroma je ta vpliv nepomemben (zaradi same zasnove ukrepov);
- ukrep se spremlja kot ukrep, ki 100-odstotno podpira cilje na področju podnebnih sprememb ali okoljske cilje v skladu s Prilogo I Uredbe (EU) 2021/1060 o skupnih določbah. Za prispevek ukrepov iz PEKP 2021-2027 se koeficient podpore ciljem na področju podnebnih sprememb in okoljskim ciljem določi na podlagi Preglednice 1 v Prilogi I Uredbe (EU) 2021/1060 o skupnih določbah. Pri tem je treba vsak ukrep kljub temu podrobno preveriti (presoja od primera do primera, ni avtomatizma) in opredeliti na kateri konkretni okoljski cilj se nanaša 100% prispevek;
- ukrep bistveno prispeva k enemu od šestih okoljskih ciljev in ne škoduje ostalim okoljskim ciljem v skladu z določbami Uredbe o taksonomiji in delegiranih uredb;

- ukrep je po vsebini enak ukrepu, ki je bil ocenjen v okviru predhodne ocene PEKP 2021-2027 in je opredeljen z morebitnimi omilitvenimi ukrepi v Tehničnih merilih za izbor projektov za ocenjevanje načela, da se ne škoduje bistveno, pri čemer je treba vsak ukrep kljub temu podrobno preveriti (presoja od primera do primera, ni avtomatizma);
- ukrep je po vsebini enak ukrepu, ki je že bil vsebinsko ocenjen v okviru Načrta za okrevalje in odpornost, zanj pa so določeni morebitni omilitveni ukrepi, ki se upoštevajo pri njegovi implementaciji, pri čemer je treba vsak ukrep kljub temu podrobno preveriti (presoja od primera do primera, ni avtomatizma).

Če je izbran odgovor v prvem delu kontrolnega seznama pri posameznem okoljskem cilju „da“, je treba nadaljevati z 2. delom kontrolnega seznama.

Drugi del kontrolnega seznama zagotavlja vsebinsko oceno skladnosti z načelom, da se ne škoduje bistveno, za predhodno izbrane okoljske cilje iz prvega dela kontrolnega seznama. V desnem stolpcu drugega dela kontrolnega seznama se na podlagi ustreznih vprašanj navedeta vsebinska razlaga in utemeljitev razlogov. Kadar je potrebno, se predložijo dodatne analize in/ali dokazila za dodatno utemeljitev odgovorov na seznam vprašanj.

Pri vsebinski oceni skladnosti z načelom, da se ne škoduje bistveno, je potrebno upoštevati neposredne in posredne vplive skozi celoten življenjski cikel operacije. Obseg ocene bi moral zajemati faze proizvodnje/gradnje, uporabe in konca življenjske dobe, tj. kjer koli se pričakuje največja škoda.

Za utemeljevanje bistvenega prispevka ali nebistvene škode za posamezne okoljske cilje so lahko na podlagi delegirane uredbe komisije (EU) 2021/2139 in delegirane uredbe komisije (EU) 2023/2485 o spremembi delegirane uredbe (EU) 2021/2139 upoštevana tudi tehnična merila za določitev pogojev, pod katerimi se šteje, da gospodarska dejavnost bistveno prispeva k blažitvi podnebnih sprememb ali prilagajanju podnebnim spremembam, ter za ugotavljanje, ali ta gospodarska dejavnost ne škoduje bistveno kateremu od drugih okoljskih ciljev (Podnebna delegirana uredba). Upoštevana so lahko tudi tehnična merila iz delegirane uredbe komisije (EU) 2023/2486 za določitev pogojev, pod katerimi se šteje, da gospodarska dejavnost bistveno prispeva k doseganju okoljskih ciljev (Okoljska delegirana uredba).

Pri utemeljevanju skladnosti s posameznim okoljskim ciljem se lahko, poleg Tehničnih meril za izbor projektov iz Priloge 1, smiselno upoštevajo (prilagojeno nivoju načrtovanja ukrepa) tudi Omilitveni ukrepi (OU) in priporočila (P) iz Priloge 2 Meril za izbor operacij v okviru Programa EKP 2021-2027 v Sloveniji (februar 2024).

Povzetek metodologije za Ukrepe za izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti v omrežju Natura 2000 in na drugih prednostnih območjih varstva narave

Za ukrepe iz RSO2.7 v Merilih za izbor operacij v okviru PEKP 2021-2027, konkretno v Prilogi: DNSH – Tehnična merila za izbor projektov v okviru PEKP 2021-2027 ni predvidenih tehničnih meril. Omenjena Priloga 1 izhaja iz CPVO postopka za PEKP 2021-2027, ki se v skladu s Smernicami OU za DNSH šteje kot predhodna ocena: »Z vidika izvajanja Uredbe o skupnih določbah (EU) 2021/1060 ima predhodna ocena programa poseben pomen, saj OU omogoča enostavnejši postopek izbora ukrepov, ki

spoštujejo podnebne in okoljske standarde ter prednostne naloge EU in ne škodujejo bistveno okoljskim ciljem v smislu 17. člena Uredbe (EU) 2020/852. Predhodna ocena PEKP 2021-2027 predstavlja izhodiščno točko pri načrtovanju ukrepov, ki se financirajo s sredstvi PEKP 2021-2027. Zgoraj navedeno ne pomeni, da so vsi ukrepi, vključeni v predhodno oceno PEKP 2021-2027, v skladu z načelom, da se ne škoduje bistveno. Tekom izvajanja PEKP 2021-2027 mora ocena skladnosti posameznega ukrepa z načelom, da se ne škoduje bistveno, v prvi vrsti izhajati iz opisa in značilnosti ukrepa, ki se presoja.»

Iz zapisanega izhaja verjetna uporaba poenostavljenega pristopa (le prvi del kontrolnega seznama) pri ukrepih za izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti v omrežju Natura 2000 in na drugih prednostnih območjih varstva narave:

- ukrep zaradi svoje narave nima predvidljivega vpliva na vse od šestih okoljskih ciljev oziroma je ta vpliv nepomemben (zaradi same zasnove ukrepov). V PEKP 2021-2027 je pri specifičnem cilju RSO2.7 zapisano: »*Noben izmed predvidenih ukrepov v okviru predmetnega specifičnega cilja glede na opravljeno oceno skladnosti z načelom DNSH po svoji naravi nima bistvenega škodljivega vpliva na katerega koli od šestih okoljskih ciljev ob upoštevanju tehničnih meril, navedenih v Prilogi: DNSH.*«
- ker se ukrep skladno s Prilogo I Uredbe (EU) 2021/1060 o skupnih določbah spremlja kot podporni ukrep okoljskemu cilju s koeficientom 100 % ter se kot tak šteje za skladnega z načelom, da se ne škoduje bistveno za zadevni cilj. Pri tem je treba vsak ukrep kljub temu preveriti (presoja od primera do primera, ni avtomatizma) in opredeliti na kateri konkretni okoljski cilj se nanaša 100% prispevek;
- ukrep bistveno prispeva k enemu od šestih okoljskih ciljev in ne škoduje ostalim okoljskim ciljem v skladu z določbami Uredbe o taksonomiji in delegiranih uredb (izpolnjevanje meril Priloge IV, delegirane uredbe (EU) 2023/2486 za bistven prispevek k varstvu in obnovi biotske raznovrstnosti in ekosistemov);
- ker je ukrep po vsebini enak ukrepu (opredeliti poimensko), ki je bil ocenjen v okviru predhodne ocene PEKP 2021-2027. Pri tem je treba vsak ukrep kljub temu podrobno preveriti (presoja od primera do primera, ni avtomatizma).

V kolikor operacija vključuje tudi gradnjo in prenovo stavb, vodno infrastrukturo, ki vključuje gradbene protipoplavne ukrepe, infrastrukturo za oskrbo s pitno vodo in za odvajanje in čiščenje odpadnih voda, ipd. Smernice OU za DNSH predvidevajo verjetno potrebno vsebinsko presojo skladnosti z načelom, da se ne škoduje bistveno.

Za vsak ukrep se s pomočjo dvodelnega kontrolnega seznama (prvi del – izbira ciljev, za katere je potrebna vsebinska presoja, drugi del – vsebinska ocena skladnosti z načelom, da se ne škoduje bistveno, za predhodno izbrane cilje v prvem delu) navede, kateri od navedenih okoljskih ciljev, kot so opredeljeni v 17. členu („*Bistveno škodovanje okoljskim ciljem*“) uredbe o taksonomiji, so skladni z načelom, da se ne škoduje bistveno.

7. Krepitev podnebne odpornosti (climate proofing)

V programskem obdobju 2021–2027 se z Uredbo (EU) 2021-1060 o skupnih določbah zahteva upoštevanje podnebnih sprememb za vse naložbe v infrastrukturo z življenjsko dobo nad pet let. Tehnične smernice za krepitev podnebne odpornosti infrastrukturo

opredeljujejo kot širok pojem, ki zajema stavbe, omrežno infrastrukturo ter različne grajene sisteme in premoženje. Med drugim tudi »*zeleno*« *infrastrukturo* in kombinirane oblike »sivo-zelene infrastrukture«, kot so strateško načrtovana omrežja naravnih ali sonaravnih območij, z drugimi okolju prijaznimi značilnostmi, oblikovanimi in upravljanimi za zagotavljanje različnih ekosistemskih storitev. Združuje zelene površine (ali modre, če gre za vodne ekosisteme) in druge značilnosti kopenskih (vključno z obalo) in morskih območij. Na kopnem je zelena infrastruktura prisotna tako v urbanem kot tudi podeželskem okolju.

V primeru, da operacije vključujejo naložbe v infrastrukturo z življenjsko dobo nad 5 let (učne poti, informacijski center za obiskovalce, urbana oprema, ki bo trajno nameščena na določenem mestu...), je potrebno pripraviti dokument krepitve podnebne odpornosti skladno s Smernicami OU za krepitev podnebne odpornosti infrastrukture v obdobju 2021-2027 ([Smernice-za-krepitev-podnebne-odpornosti verzija1 7-9-2023 1.docx](#)).

Pri ugotavljanju vpliva na okoljska cilja blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje na podnebne spremembe, je potrebno za ukrepe, kjer je to predvideno skladno s tehničnimi merili iz delegirane uredbe komisije (EU) 2021/2139 izvesti oceno ogljičnega odtisa in/ali oceno podnebne ranljivosti in tveganja. Pri tem je potrebno upoštevati Tehnične smernice za krepitev podnebne odpornosti infrastrukture v obdobju 2021–2027⁴ in Smernice OU za krepitev podnebne odpornosti infrastrukture v obdobju 2021–2027, verzija 1.0, september 2023.

8. Informiranje in komuniciranje

Vsi upravičenci morajo upoštevati Navodila organa upravljanja na področju zagotavljanja prepoznavnosti, preglednosti in komuniciranja evropske kohezijske politike v obdobju 2021-2027, ki so dostopni na spletni strani evropskasredstva.si (veljavna verzija dostopna na spletni strani https://evropskasredstva.si/app/uploads/2023/03/Navodila_za_komuniciranje_EKP_2021-27_Podpisano.pdf).

Upravičenci potrdijo, da so za operacijo prejeli podporo iz skladov EU in nacionalni prispevek tako, da:

- na uradni spletni strani upravičenca in njegovih straneh družbenih medijev sorazmerno z ravniyo podpore zagotovijo objavo obveznih elementov označevanja ter kratek opis operacije, vključno z njenimi cilji in rezultati,
- v dokumente in komunikacijska gradiva, ki zadevajo izvajanje operacije in so namenjeni javnosti ali deležnikom, vključijo obvezne elemente označevanja,
- namestijo stalne table ali panoje, ki so jasno vidni javnosti in vsebujejo obvezne elemente označevanja, takoj ko se začne dejansko izvajanje operacije.

Obvezni elementa označevanja sta emblem EU in logotip »I feel Slovenija«.

9. Priprava vloge

⁴ Obvestilo komisije, Tehnične smernice za krepitev podnebne odpornosti infrastrukture v obdobju 2021–2027, (2021/C 373/01).

Vloga za operacijo se pripravi na obrazcu, ki ga predpiše PT. Veljavna verzija navodil bo dostopna na spletni strani Ministrstva za naravne vire in prostor.

Vlogo s pripadajočo dokumentacijo se posreduje v elektronski obliki (v odprtem formatu) PT v pregled in potrditev. Vsak predlog vloge, ki je posredovan na PT, mora biti na naslovnici označen z zaporedno številko verzije in datumom.

Kompleksna predstavitev podrobnejše vsebine aktivnosti, prispevek k specifičnemu cilju in kazalnikom specifičnega cilja ter finančna ocena posameznih aktivnosti se pripravi kot posebna priloga k vlogi za odločitev o podpori na obrazcu Priloga 1 Projektna naloga za pripravo operacije na področju Ukrepa za izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti v omrežju Natura 2000 in na drugih prednostnih območjih varstva narave, ki je priloga teh navodil (v nadaljnjem besedilu: projektna naloga). Obrazec izpolnite v vseh točkah in ga ne spreminjajte. Finančni del natančneje predstavite na obrazcu Priloga 2 Finančna tabela za razdelitev stroškov posameznih aktivnosti operacije na področju Ukrepa za izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti v omrežju Natura 2000 in na drugih prednostnih območjih varstva narave, ki je priloga teh navodil (v nadaljnjem besedilu: finančna tabela).

Posamezne aktivnosti oz. varstveni cilji v projektni nalogi naj bodo usklajeni s prilogo C Programa upravljanja Nature 2000 – za vsako vrsto ali habitatni tip naj se navede svoja aktivnost / svoj varstveni cilj, razen, kjer so ukrepi za več vrst oz. habitatnih tipov enaki ali zelo podobni. Ukrepi naj prednostno vključujejo ukrepe za vrste in habitatne tipe, ki so predmet operacije iz Priloge B PUN. Ta priloga je bila pripravljena v večletnem zahtevnem procesu z namenom oblikovanja ustreznih ukrepov, ki prispevajo k doseganju ugodnega stanja ohranjenosti vrst in habitatnih tipov v neugodnem stanju. Zaradi večje preglednosti priporočamo, da je za vsako aktivnost zadolžen le en projektni partner.

Obvezna priloga je investicijski program, združen z analizo stroškov in koristi. Pri pripravi investicijske dokumentacije upoštevajte Uredbo o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ (UEM). V zvezi s finančno analizo, kot zahtevano obvezno vsebino po UEM, izpostavljamo, da v kolikor vaša operacija ne bo imela predvidenih prihodkov, izračun finančne vrzeli ni potreben ter se ga ne prikazuje (drugače kot v FP 2014-2020, ko je bila vrzel izračunana pri vseh operacijah).

Vsebinsko investicijske dokumentacije določajo vrsta in namen investicije. Z UEM so določene tudi mejne vrednosti, ki določajo pripravo in obravnavo posamezne vrste investicijske dokumentacije. Upravičenci bodo morali hkrati z vlogo oddati predpisano investicijsko dokumentacijo in sklep o potrditvi le-te.

V primeru, da je v okviru operacije predviden odkup zemljišč, priložite primere cenitev, ki bodo določale vrednost za m² glede na posamezno kategorijo zemljišča (kmetijsko, gozdno, stavbno...). Vrednost zemljišč mora biti realno določena.

Vsebina vloge naj zajema:

- obrazec vloge,
- dokument o presoji skladnosti z načelom, da se ne škoduje bistveno,
- dokument krepitve podnebne odpornosti

- projektno nalogo,
- finančno tabelo,
- potrjeno investicijsko dokumentacijo,
- partnerski sporazum,
- vzorčne cenoitve,
- podatek o tem, ali je upravičenec identificiran za namene DDV v obdobju izvajanja operacije, ki ga upravičenec pridobi preko elektronske povezave FURS z vnosom svoje davčne številke.

Po prejemu vloge PT najprej preveri, ali so upravičenci v vlogi za operacijo zagotovili vse potrebne informacije skladno z navodili OU. Sledi administrativno, tehnično, finančno in vsebinsko preverjanje ustreznosti vloge.

Če je na podlagi pregleda ugotovljeno, da so v vlogi napake oziroma pomanjkljivosti, PT pozove upravičenca k odpravi pomanjkljivosti. Upravičenec mora na posredovane pripombe pripraviti odzivno poročilo, ki ga z novo verzijo vloge posreduje na PT.

Ko PT pri pregledu ugotovi, da je vloga ustrezna in je bila podana ocena kakovosti, da je operacija izvedljiva in ekonomsko upravičena in/ali če je PT operacijo ocenil pozitivno in ni ugotovil neskladnosti upoštevanja veljavne zakonodaje, PT v informacijskem sistemu eMA2 pripravi vlogo za odločitev o podpori in jo posreduje na OU.

V primeru, da OU oceni vlogo kot ustrezno, sprejme odločitev o podpori in o tem obvesti PT.

PT z vodilnim partnerjem sklene pogodbo o sofinanciranju oz. v primeru neposrednega proračunskega uporabnika sporazum o sofinanciranju.

Vsebina potrjene vloge, odločitve o podpori in pogodbe o sofinanciranju je za upravičenca obvezujoča.

10. Izvajanje operacije in poročanje

Izplačila se skladno z Odločitvijo o podpori OU nanašajo le na upravičene izdatke, ki so nastali v zvezi s specificiranimi deli ali vrstami stroškov in so opredeljeni v projektni nalogi in vlogi. Upravičenci morajo zagotoviti, da je izdatek, ki ga prijavijo za sofinanciranje, pravilen in skladen z vsemi veljavnimi predpisi Skupnosti in nacionalnimi predpisi.

PT izvede upravljalna preverjanja v skladu z Navodili OU za izvajanje upravljanih preverjanj in preverjanj opravljanja prenesenih nalog. Upravljalna preverjanja vključujejo administrativna preverjanja in preverjanja na kraju samem.

Pri vsakem naročilu je potrebno upoštevati Zakon o javnem naročanju in morebitne interne pravilnike za evidenčna naročila. Ne glede na navedbe v internih pravilnikih je potrebno za vsako evidenčno naročilo (v vrednosti nad 500 EUR) posredovati poziv k predložitvi ponudbe vsaj trem ponudnikom. Prav tako mora upravičenec za vsak strošek (ne glede na njegovo vrednost) predložiti ustrezno pravno podlago (pogodba, naročilnica). Upravičenec je dolžan takoj po sklenitvi pogodbe oz. izdaje naročilnice

vnesti celotno dokumentacijo postopka oddaje naročila v informacijski sistem eMA in o tem obvestiti skrbnika pogodbe na PT, da izvede kontrolo postopka.

Pri zaposlitvah mora upravičenec poleg drugih dokazil predložiti tudi pogodbo o zaposlitvi. Zaradi varovanja osebnih podatkov se prekrije podatek o matični in davčni številki.

Upravičeni stroški morajo biti izkazani z računi ali drugimi enakovrednimi knjigovodskimi listinami, iz katerih je razvidno, da se nanašajo na operacijo. K dokazilom, iz katerih ni jasno razvidna povezava z operacijo, lahko PT zahteva obrazložitev o povezanosti stroška s konkretno operacijo. Dokazovanje upravičenosti stroškov in izdatkov je dolžnost upravičenca.

Na računu mora biti viden sklic na naročilnico ali pogodbo.

Sistem sofinanciranja temelji na metodi povračil. Upravičenci izvedejo projektne aktivnosti in izpolnijo finančne obveznosti. Vodilni partner v operaciji kreira v informacijskem sistemu eMA2 zahtevek za izplačilo (ZZI) z vsemi prilogami in podatki o doseganju kazalnikov. Dokazila za izkazovanje upravičenosti izdatkov so navedena v Navodilih OU o upravičenih stroških.

PT opravi administrativno preverjanje in v primeru ustreznosti predložene dokumentacije ZZI odobri v informacijskem sistemu eMA2.

11. Poročanje o izvajanju operacije

Upravičenci o poteku izvajanja operacije poročajo v skladu z zahtevami, ki so definirane v pogodbi/sporazumu o sofinanciranju in sicer enkrat letno, najkasneje do 31.1. za preteklo leto na predpisanem obrazcu Priloga 4: Letno poročilo.

Poleg podatkov, zahtevanih v obrazcu Priloga 4 je potrebno k letnemu poročilu priložiti še naslednje gradivo v elektronski obliki:

1. Podatki o naravovarstvenih ukrepih - natančni prostorski podatki o vseh izvedenih naravovarstvenih ukrepih (odkupih, obnovah itd.) in sicer v vektorski obliki, v formatu kompatibilnem s programskim orodjem QGIS.
Podatki v vektorski obliki morajo biti v atributni tabeli opremljeni s primernim šifrantom, preko katerega bo možno podatke smiselno povezati s tistimi oddanimi v tabelarni obliki (Access, Excel).
2. Podatki o vrstah in habitatnih tipih - podatki, pridobljeni v operaciji morajo biti v vektorski obliki, v formatu kompatibilnem s programskim orodjem QGIS. Vsebovati morajo vse potrebne attribute, najmanj te, ki so navedeni v priloženi obrazcu Priloga 4b: *Narcis_podatki_standard*. Podatki morajo biti najkasneje v pol leta po njihovem nastanku oz. ob oddaji letnega poročila vključeni v IS za naravo. Poleg podatkov o najdbah in številnosti izvajalec odda v vektorski prostorski sloj tudi sloj z lokacijami vzorčenja (popisni poligoni, transekti ali pike) za posamezno vrsto oz. območje kartiranja habitatnih tipov.

12. Zaključevanje operacij

Ob zaključku operaciji vodilni partner odda skupno končno poročilo skladno s pogodbo o sofinanciranju.

PT bo spremljal operacijo še 5 let po zadnjem plačilu upravičencu.

13. Hramba dokumentacije in revizijska sled

Upravičenci morajo zagotoviti hrambo in vpogled v dokumentacijo operacije za namene upravljalnih preverjanj in revizijskih postopkov. Vsa dokazila, povezana s operacijo se morajo hraniti za **obdobje petih let** in sicer od 31. decembra v letu, v katerem je PT opravil zadnje plačilo upravičencu. Časovno obdobje se prekine v primeru sodnih postopkov ali na ustrezno utemeljeno zahtevo Komisije.

Revizijska sled je dokumentiran zapis, ki nedvoumno in celovito dokumentira zapisovanje in spreminjanje zapisov v njihovi življenjski dobi in iz katere je razvidno vsaj kdo, kdaj, s katerimi podatki in kakšno operacijo je izvedel nad posameznim zapisom. S tem se omogoča naknadno prepoznavanje časovne točke, vršilca, načina in vsebine naknadne obdelave podatkov, na katere se revizijska sled nanaša.

Za vsako operacijo se mora zagotavljati zadostna in ustrezna revizijska sled na vseh ravneh. Zadostna in ustrezna revizijska sled omogoča, da se pridobi podrobnejši pregled nad postopki, ki se izvajajo pri porabi sredstev kohezijske politike ter omogoča pregled nad dokumenti, ki so nastali pri izvajanju postopkov porabe teh sredstev. To pomeni, da se vsi podatki in dokumenti, ki so pomembni za nastale stroške v okviru operacije, lahko izsledijo. Tako mora zadostna revizijska sled vsebovati informacije o udeležencih in njihovih notranjih organizacijskih enotah, naloge udeležencev in njihova medsebojna razmerja, odgovornost enot in udeležencev, tip, obliko in kraj arhiviranja dokumentacije ter informacijo o veljavnih predpisih, internih in posamičnih aktih ter priročnikih.

Revizijska sled se šteje za zanesljivo, kadar je mogoče povezavi med dokazili in obdelanimi transakcijami preprosto slediti.

Mojca Kavčič
Vodja Posredniškega telesa

Priloge:

- Priloga 1: Projektna naloga
- Priloga 2: Finančna tabela
- Priloga 3: Mesečno poročilo zaposlenega
- Priloga 4: Letno poročilo
- Priloga 4a: Narcis podatki standard
- Priloga 5: Dokument o presoji skladnosti z načelom, da se ne škoduje bistveno